

A+T

Αρχιτεκτονική + Τεχνολογία

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ Αλέξανδρος Τομπάζης

«...τα πρόσωπα που θαυμάζω
και με έχουν επηρεάσει αλλάζουν
όπως άλλωστε και εγώ.»

#2 • €17

KTIPIA

EGADE: Κτίριο Μεταπτυχιακών
Σπουδών Διοίκησης Επιχειρήσεων
Το κολέγιο Εικαστικών Τεχνών
της ΣΑΝΤΑ ΦΕ
Σπίτι Μόμπη Ντικ
Νέα Βρετανική Βιβλιοθήκη
tou Colin St. John Wilson

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ • AUTOCAD

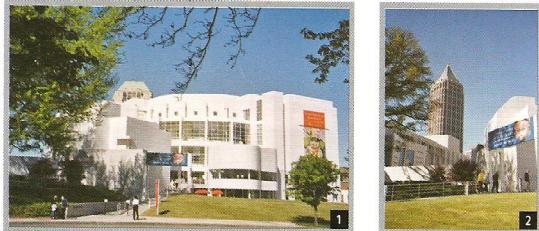

Αφιέρωμα Μουσεία

- High Museum of Art στην Ατλάντα
- Μουσείο De Menil
- Kiasma: Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης του Ελσίνκι
- Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Tate Modern-London
- Κουαρτέτο Μουσείων και το Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης του Αρχιτέκτονα Tadao Ando στο Φορτ Γουώρθ
- Μουσείο ARKEN στη Δανία

LOUISKAHNTADAONANDOPHILIPJOHNSONNORMANFOSTERSTEVENHOLLO'NEALFORD
ALEXANDROSTOMBASLEGORRETA+LEGORRETADENISESCOTTBROWNRENZOPIANO
NIKOLAOSLIANOSPANOSRAFTOPOULOSHERZOGDEMEURONRICHARDMEIERANTONIS
ANTONIADESPETROSSBAZOSANAMORPHOSISSØRENROBERTLUNDGÖRANSCHILDWTILLEM
DUDOKSOLONXENOPOULOSARIFINSUDINAHMADREZAAIRICCARDOFORTEPAMELAJEROME
ROGERCONNANIKOSGEORGIAIDISDEMETRIPORPHYRIOSBARTPRINCEF.L.WRIGHTSTEVEN
IZENOURJYRKITASA NORMANFOSTERDENISEROBERTVENTURICOLINST.JOHNWILSON

■ του Νικόλαου Λιανού, αρχιτέκτονα, Επ.Καθηγητής Δ.Π.Ο.
■ Φωτογραφίες: N.Λιανος και T.Mealing

To High Museum of Art στην Ατλάντα

ΤΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑ RICHARD MEIER

Το High Museum of Art σχεδιάστηκε από τον Richard Meier το 1981. Άνοιξε τις πύλες του για το κοινό στις 15 Οκτωβρίου το 1983. Έχει συνολική έκταση 13.000 τ.μ, ενώ το σύνολο των εκθεσιακών κώρων είναι 5.200 τ.μ. Ήταν το τέταρτο κατά σειρά κτήριο που κατασκευάστηκε για τις ανύκες του Μουσείου Τέχνης της Ατλάντας.

Έκτοτε λειτουργεί ως χώρος παρακαταθήκης έργων τέχνης και περιοδικών εκθέσεων. Είναι ένα από τα μεγαλύτερα δημόσια κτήρια της πόλης και βρίσκεται στη διάσταυρωση των δρόμων Peachtree και 6^η, σε απόσταση τριών περίπου χιλιομέτρων από το κέντρο της πόλης. Η γειτονιάστι του με το Memorial Arts Center και την First Presbyterian Church, σηματοδοτεί τη σπουδαιότητα της θέσης του Μουσείου σε μια ιδιαίτερα αναπτυσσόμενη περιοχή της Ατλάντας. Η παράδοση της Ατλάντας σε μοντέρνα κτήρια καθώς και ο επιδιωκόμενος ρόλος της σαν αναπτυσσόμενο πολιτιστικό κέντρο, είχε την ανάλογη επίδραση στην σύνθεση του κτηρίου.

1. Γενική άποψη των μουσείων.

2. Άποψη των μουσείων και των κτηρίων γραφείων της IBM (Butter Tower) του Philip Johnson.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ

Βασικά κριτήρια στο σχεδιασμό του Μουσείου σύμφωνα με τον αρχιτέκτονα ήταν τη "υποδοχή του επισκέπτη, η πρόκλιψη του ενδιαφέροντος και της περιέργειάς του καθώς και η μετάδοση της αισθητικής του σκοπού υπαρξής του μουσείου σαν χώρος εναέριος και διαλογισμού". Κατά την εκτίμηση του γράφοντος από την επίσκεψή του στο μουσείο, ο σύνοχος του Richard Meier επετεύχθη απόλυτα ως προς τη πρόκλιση της περιέργειας κλπ., όχι όμως (όπως θα δούμε και παρακάτω) σαν χώρος εναέριος και διαλογισμού.

Ο Meier δημιουργήσε μια κάτοψη με βασικά γεωμετρικά σχήματα δύος τετράγωνα, τημάτα

κύκλου κλπ. Χρησιμοποιήσε ένα κλασικό «πατρόν» αποτελούμενο από τέσσερα τετράγωνα που προορίζονταν δήμος να δημιουργήσει ένα ενιψωσιακό σύνολο στο χώρο, αντάξιο των απαπτίσεων ενός σημαντικού μουσείου. Ενα από τα τετράγωνα έδωσε τη θέση του στο μνημειώδης αίθριο, κομβικό σημείο αναφοράς τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό του μουσείου, όπου οι κυκλικές ράμπες επικοινωνούν θυμίζουν το Μουσείο του Guggenheim. Η κατακερμάτιση του δύκου του μουσείου σύμφωνα με τον αρχιτέκτονα, δεν είχε σκοπό την πρόκλιση δέους ή την υποβολή των κατηγόρων στον επισκέπτη αλλά τη δημιουργία μιας πολυμορφίας χώρων, εκλιμάκων και διζεων με αποτέλεσμα τη

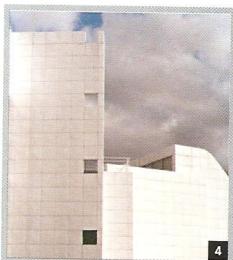

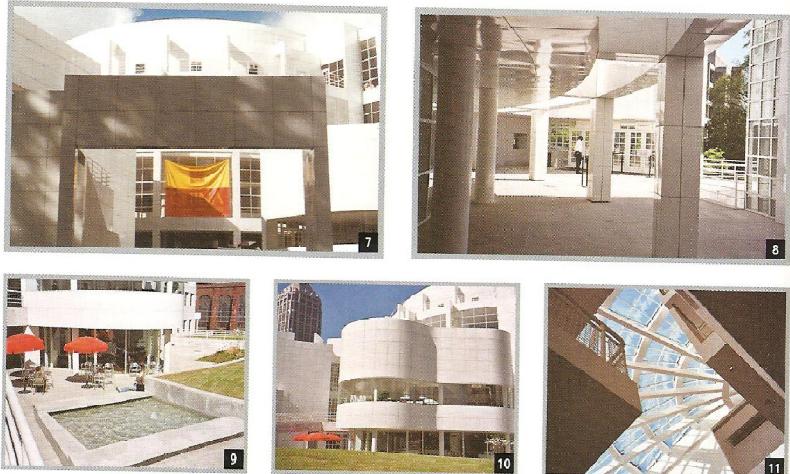
3. Βόρεια άψη.

4. Νότιοδυτική άψη.

5. Εσωτερική άποψη του αιθρίου.

6. Είσοδος του μουσείου.

7. Το «πρόπνεο» της εισόδου.

8. Η κύρια είσοδος των μουσείου.

9. Διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου και το Café.

10. Το κτήριο με την κυριαρχία όψη και τη μορφή μεγάλου πιάνου.

11. Η οροφή των αιθρίου με την ακτινοειδή διάταξη των δοκιδών.

12. Οροφή αιθρίου δοκιδές και ανοιάματα.

διατήρηση μιας καθαρής σχέσης των αρχικεπινικών μερών του, έτσι ώστε ο επισκέπτης να μη ξανεί τον προσανατολισμό του. Και πράματι, όπως διαπίστωσα κατά τη διάρκεια της επίσκεψής μου, η καθαρότητα των μορφών τα σύνθετα ταυτίζεται απόλυτα με τις αντίστοιχες λειτουργίες των χώρων, πράγμα που αποδεικνύεται και στην πράξη από την επισυγχένη διακίνηση των επισκεπτών σ' αυτό.

Στην είσοδο του μουσείου οδηγεί μια υπεριψυμένη ράμπα που χαράχτηκε κατά τη διαγώνιο του κτηρίου⁵. Περνά κάτω από ένα τετραγωνισμένο «ιρρότυλο» με χαρακτηριστική καθαρά γεωμετρική μορφή και καταλήγει στο κύριο επίπεδο των μουσείου, όπου υπάρχει η είσοδος, ο χώρος υποδοχής και τέλος η πρόσβαση στο τριώροιο αιθρίο⁶. Επίσης στη στάθμη του ιοσγείου υπάρχει ένα café με διαμορφωμένο χώρο αυλής⁸, το κατάστημα του μουσείου, ένα auditorium, οι χώροι γραφείων κλπ. Οι κύριοι εκθεσιακοί χώροι κατανέμονται κατά μήκος της βόρειας και δυτικής πλευράς του μουσείου⁹.

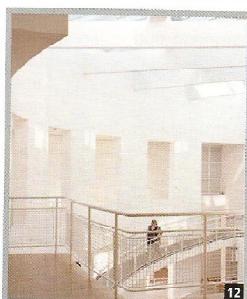
Η αρκετά οπισθοχωρημένη θέση τοποθέτησης του κτηρίου του μουσείου ως σχέση με τους δρόμους, επέτρεψε τη διατήρηση του πρασίνου και των δέντρων (οι οικιές των οποίων ανικανοπρίζονται στις στυλιπνές επιφάνειες των οίφεων), ενώ ταυτόχρονα δίνει χρόνο στους επισκέπτες να παρατηρήσουν το αρχιτεκτόνημα και να προκληθεί έμπεισα στο θαυμα-

τηρίας τους για το εντυπωσιακό αυτό κτήριο (σύμφωνα μάλλοντες και με την επιθυμία του δημιουργού).

Πριν υιοθετήσει το κυρίως κτήριο του μουσείου, εντύπωση προκαλεί επίσης ένας αποκαρμένος κτηριακός όγκος που οι έντονες καμπύλες του έχουν μορφή μεγάλου πιάνου και που έρχεται σε αντίθεση με την αυστηρή γεωμετρικότητα του υπολοίπου κτηρίου¹⁰. Επίσης το ιωνιόμορφο παράθυρο κατά μήκος της κυματοειδούς όψης του, ακολουθεί τις καμπύλες του κτηρίου.

Προχωρώντας ο επισκέπτης προς το εσωτερικό του μουσείου, οδηγείται στην κυρίως αίθουσα του αιθρίου, όπου το χαρακτηριστικό σχήμα του τετρατοκύλιου ορίζεται με μορφή της κάτοψής του. Τα υποσυντόματα, ορατά κυρίως από το εξωτερικό του κτηρίου, είναι τοποθετημένα στην περιφέρεια, ενώ στην οροφή δοκίδες σε ακινητοειδή διάταξη ορίζουν μια σειρά από ανοίγματα σε αντίστοιχα με αυτάν της όψης και επιφέπουν το φυσικό φωτισμό να εισέρχεται στον κυρίως χώρο¹¹.

Αυτός είναι ο κύριος χώρος για την κυκλοφορία. Ράμπες κατά μήκος της κοίλης πλευράς του τετρατοκύλιου επιτρέπουν την κυκλική κίνηση των επισκεπτών. Αυτές θυμίζουν έντονα την κίνηση του Guggenheim, όπου για πρότο φορά ο Frank Lloyd Wright ενσωμάτωσε μια διπλή σε πλάτος ελικοειδή ράμπα για την πρό-

16. Περιβάλλον κύρους.

17. Βορειή άψη.

έντονο αντίθεση με τα χρώματα του περιβάλλοντος¹⁷.

- Τα λεπτά μεταλλικά σωληνωτά κιγκλιδώματα (προφανές λεκοριμπουζίαν όντος) χρησιμοποιούνται τόσο στην ερήμη όσο και στα εσωτερικές ράμπες καθώς και στα προστατευτικά κιγκλιδώματα των ορόφων. Αντίστοιχα στοιχεία (που όπως επικυρίεντα επόλθηκε θυμίζουν αρχιτεκτονική πλοιών) χρησιμοποιήθηκαν καιά κόρον στο Atheneum και αλλού.

- Η αυστηρά γεωμετρική μέχι των χώρων και η διαμόρφωση του συνόλου αικόνουσθεί ως «κανονιστικές γραμμές» (τα «raccé régulateur» του Le Corbusier) που λειπουργούν σαν κανονιστικός λόγος προκειμένου η μορφή των δύκων των στερεών υποαχθεί σε κοινό μέτρο και αναλογία. Βοηθά σε αυτό και η αρχική εντύπωση του μέρους που παρέχουν εκ των προέρων ή επανάλαμψην εμαγιέ πανέλα των όψεων.

- Η χρονιστική απόδοση απλών βασικών στερεών σωράτων (τετράγωνο, τετρατοκύλιο, κλπ.) και η αντίθεση ανάμεσα στην οπικά κλειστές όψεις του βορρά και της δύσης και τις ανοιχτές στην ανατολή και το νότο¹⁸.

- Προσπάθεια «σπασίματος» της αυσυμπίδης γεωμετρικότητας με μερική χρήση μιας φαινομενικής ελεύθερης διάταξης της μορφής κάνοντας χρήση κυριαρχείων καμπυλόγραμμων επιφανειών στο αποκομιδόντο κτήριο της εισόδου (δύπος και στη δυτική πλευρά του Atheneum) καθώς και με το «σπάσιμο» της κωνικής επιφάνειας του τριώρφου αιθρίου.

- Ο φωτισμός του κτηρίου που όπως και στα άλλα έργα του καλλιτέχνη ενδυναμώνεται από την αντανάκλαση των πανέλων και του λευκού χρώματος που χρησιμοποιείται στα εσωτερικά του κτηρίου¹⁹.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο Meier πιστεύουντας οι είχε ήδη ένα επιπλέον "πατρόνο" επανέλαβε την ίδια αρχιτεκτονική γλώσσας έκφρασης που αναγνωρίζεται στα γενικά συνθετικά κριτήρια του Atheneum του που είχε εντυπωσάσει, συζητήθει και εκτυγχάνει θεατά.

Οι «διατρέχουσες» κυματοειδείς καμπύλες, τα χαρακτηριστικά μεταλλικά πανέλα με επένδυση ποροελάντη στο εξωτερικό και πολλά άλλα στοιχεία επαναλαμβάνονται στο High Museum of Art. Βέβαια είναι θέμα περαιτέρω κριτικής προσέγγισης και εξειδικευμένης μορφολογικής και συνθετικής ανάλυσης η οριστική απάντηση στο αν η "συνταγή" του Atheneum μπορεί να εφαρμοστεί επανείλημμένα σε άλλους κτηριακούς τύπους, όπως εν προκειμένω στην επέκταση ενός υπάρχοντος μουσείου (περίπτωση του High Museum of Art), ή δίπλα σε κτήρια του Eiel G. Saarinen και του I.M.Pei (περίπτωση του Des Moines Art Center), ή και σε ακόμη μεγαλύτερη κλίμακα στο Getty Museum.

Όλοκληρώνοτας, θα ήθελα να υπογραφμίσω

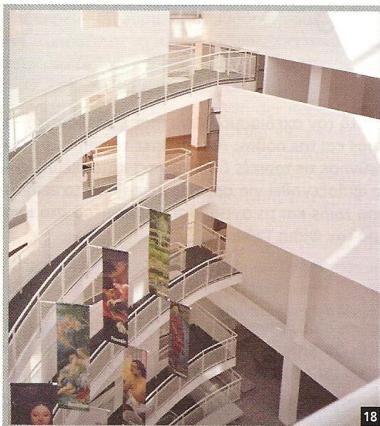
ότι η επίσκεψη μά είντονα θευτική εμπειρία στον γράφοντα δύον αφορά την καθαρά μορφολογική προσέγγιση του κτηρίου από τον αρχιτέκτονα. Σε όντι αφορά όμως την ανάδειξη των έργων τέχνης του μουσείου, το θέμα γίνεται πιό πολύπλοκο διότι το αρχιτεκτόνιμα του Meier παραμένει ο «πρωταγωνιστής» ενώ τα έργα τέχνης υποβιβάζονται σε ρόλο «κομπάρσου». Έτσι χάνεται, κατά τη γνώμη μου, ο κύριος οικοπός κατασκευής ενός μουσείου που είναι η προβολή και ανάδειξη του περιεχόμενού του (δηλαδή των έργων τέχνης) και δύο η αυτοπροβολή του.

Τέλος έχω την πεποίθηση ότι ο Richard Meier δίκαια κέρδισε το βραβείο αρχιτεκτονικής Pritzker το 1984, για τη συνολική μέχρι τότε προσφορά του.

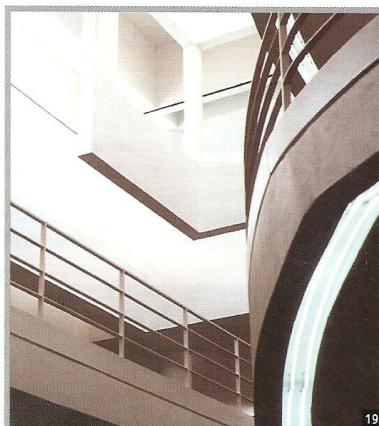
■ Φωτογραφίες: N.Lianos και T.Mealing

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

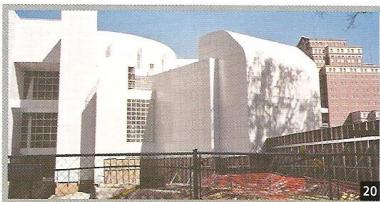
- Richard Meier et al. Richard Meier, Architect: 1964-1984. New York: Rizzoli International Publications, 1984.
- Richard Meier, "The Atheneum, New Harmony", Indiana, Harvard Architecture Review, t. 2, 1981.
- Kenneth Frampton, Richard Meier: Complete works, Electa ed. 2003.
- Kenneth Frampton, C. Jencks, Richard Meier, St. Martin's Press ed. 1990.
- Werner Blaser, Richard Meier details, Birkhauser ed. 1997.
- Aldo Castellano, Architetture d'aria e di luce; una storia su Richard Meier, Guerini Studio, s.d.

18

19

20

21

18. Εσωτερικές
ράμπες
κοιδίου αιθρίου.

19. Κυκλική
και ενθύραμψη
διαδρομής.

20. Νότια άψη.

21. Νοτιοδυτική άψη.